

รายงานผลการดำเนินงาน ด้านการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม

1. ประเด็นของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเครือข่าย: การจัดเวทีรับฟังแนวทางการปลูกข้าวเจ้า มช. 107 แบบอินทรีย์ เพื่อการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อชี้แจงแนวทางการปลูกข้าวเจ้า มช.107 แบบอินทรีย์ เพื่อเป็นทางเลือกและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
- 2) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในด้านข้อดี ข้อเสีย หรือข้อจำกัดของการปลูกข้าวพันธุ์เจ้า มช. 107 แบบอินทรีย์ร่วมกับข้าวพันธุ์เดิมที่เกษตรกรปลูก

2. สรุปข้อมูลของการมีส่วนร่วม

ศูนย์ฯ มีพันธุ์ข้าวคุณภาพสูงที่ได้จากการปรับปรุงพันธุ์จากข้าวสายพันธุ์พื้นเมืองและข้าวพันธุ์ปัจจุบันจากการการข้าว ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรในชื่อ ข้าวเจ้า มช.107 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง ประมาณ 600 – 750 กิโลกรัมต่อไร่ จึงเป็นที่ต้องการของเกษตรกร โดยมีการถ่ายทอดความรู้การผลิต และการมอบเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์เจ้า มช.107 ให้แก่เกษตรกรเมื่อปีปลูก 2566/2567 และในปีปลูก 2567/ 2568 เกษตรกรมีผู้ประกอบการด้านอาหารเพื่อสุขภาพ ได้ให้ความสนใจนำข้าวพันธุ์ดังกล่าวมาใช้ในกิจการ จึงมีการปรึกษารื้อกับศูนย์ฯ ในเรื่องของการยกระดับการผลิตข้าวให้เป็นการผลิตแบบอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของข้าวและการส่งเสริมสุขภาพของผู้บริโภค ดังนั้น ศูนย์ฯ จึงได้สอบถามความต้องการการเข้าร่วมการผลิตข้าวเจ้า มช.107 แบบอินทรีย์ ไปยังตัวแทนกลุ่มเกษตรกรเครือข่าย ซึ่งได้การตอบรับที่เป็นไปในทางที่ดี และตัวแทนกลุ่มได้ประสานไปยังเกษตรกรในกลุ่มเพื่อเตรียมความพร้อมในการหารือในแนวทางการปลูกข้าวเจ้า มช.107 แบบอินทรีย์ร่วมกันกับศูนย์ฯ

จากการสอบถามความต้องการของเกษตรกร ศูนย์วิจัยข้าวล้านนา จึงได้จัดกิจกรรมเวทีชี้แจงแนวทางการปลูกข้าวเจ้า มช.107 เพื่อเพิ่มรายได้ และการรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร ในข้อดี ข้อเสีย หรือข้อจำกัดของการปลูกข้าวพันธุ์เจ้า มช. 107 ร่วมกับข้าวพันธุ์เดิมที่เกษตรกรปลูก โดยจัดขึ้นจำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 วันที่ 6 ธันวาคม 2567 ณ Gumbie Village & Farm Stay ตำบลหมอกเปา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรบ้านหมอกเปา และกลุ่มเกษตรกรตำบลแม่สว รวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 50 คน โดยความร่วมมือกับ Gumbie Village & Farm Stay
- ครั้งที่ 2 วันที่ 4 เมษายน 2568 ณ สวนผักเพราะรักพ่อ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 12 กลุ่ม ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนอนุรักษ์ข้าว ก่ำดอยสะเก็ด 2) กลุ่มนาอินทรีย์ดอยหล่อ 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรแปรรูปสร้างสรรค์ท่าทุ่งยาว 4) กลุ่มเกษตรกรบ้านแม่แม สันป่าตอง 5) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวคุณภาพสูงร่องวัวแดง 6) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านแม่ตาด 7) กลุ่มชุมชนสไมล์ ฟาร์มเมอร์ บ้านห้วยตอง 8) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านม่วงโตนใต้ (ผญาปัญญา) 9) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์

จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลวงเหนือ 10) กลุ่มเนเซอร์ล ฮัก แอนด์ เอิร์บ 11) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมอกำปอพอเพียง และ 12) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนธรรมเกษตรอินทรีย์บ้านป่าบ่วย รวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 30 คน โดยความร่วมมือกับบริษัท ปลุกผักเพราะรักแม่ จำกัด (มหาชน)

3. ผลสรุปจากการมีส่วนร่วม

จากการเปิดเวทีชี้แจง และรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร จำนวน 2 ครั้ง ศูนย์ฯ ได้ข้อสรุป และข้อเสนอแนะในการผลิตข้าวก่ำเจ้า มช.107 ดังนี้

1) การผลิตข้าวอินทรีย์ จำเป็นต้องใช้แรงงานในการผลิตมากและมีต้นทุนสูง หากมีการช่วยสนับสนุนเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ช่วยลดทดแทนแรงงานคน เช่น เครื่องดำนาแบบเดินตาม เครื่องกำจัดหญ้า หรือนวัตกรรมที่ช่วยกำจัดหญ้าแบบชีวภาพ จะช่วยลดต้นทุนการผลิตได้มาก

2) โรคและแมลงศัตรูพืช การปลูกข้าวแบบอินทรีย์เป็นการปลูกแบบประณีต มีการดูแลแปลงนาด้วยคนในทุกระยะช่วงการปลูก แต่ทั้งนี้ สิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้คือโรคและแมลงที่ในบางปีมีการระบาดจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตเสียหาย เกือบเกี่ยวได้น้อยไม่คุ้มทุนการผลิต จึงต้องการองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอยู่ในกฎเกณฑ์ของการผลิตพืชอินทรีย์ที่สามารถกำจัดหรือช่วยบรรเทาการเกิดโรคและแมลงในแปลงนาอินทรีย์

3) การตลาด การผลิตข้าวอินทรีย์ ผู้ปลูกจะมีการดำเนินการเองตั้งแต่กระบวนการเพาะปลูก จนถึงการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ซึ่งข้าวอินทรีย์ราคาจะสูงกว่าข้าวที่ผลิตแบบใช้สารเคมีทั่วไป ตลาดจึงยังไม่กว้างและเป็นตลาดเฉพาะ จึงอยากให้มีช่องทางการจำหน่ายที่มากขึ้น

4. การนำผลจากการมีส่วนร่วมมาพัฒนาการทำงาน

1) ข้อมูลจากเกษตรกร ศูนย์ฯจะนำมาสรุปเป็นประเด็นการวิจัยเพื่อใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาการผลิตข้าวแบบอินทรีย์ต่อไป

2) ศูนย์ฯ ได้เห็นความเชื่อมโยงสาขาวิชาที่จะได้เชิญมาร่วมดำเนินการเพื่อการพัฒนาข้อเสนอโครงการสำหรับการแก้ไขปัญหาการผลิตพืชแบบอินทรีย์ในอนาคตเพิ่มเติมนอกเหนือสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น คณะเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ เป็นต้น

3) ใช้เป็นกลุ่มข้อมูลเสียงจากลูกค้า เพื่อใช้ในการปรับแผนปฏิบัติการในปีงบประมาณถัดไป

ภาพกิจกรรมการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร

ครั้งที่ 1 วันที่ 6 ธันวาคม 2567 ณ Gumbie Village & Farm Stay ตำบลหมอกเปา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่

ครั้งที่ 2 วันที่ 4 เมษายน 2568 ณ สวนผักเพราะรักพ่อ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่